NN 78/2020 (8.7.2020.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Slovački jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

1484

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20), ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET SLOVAČKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

I.

Ovom odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Slovački jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

II.

Sastavni dio ove odluke je kurikulum nastavnoga predmeta Slovački jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

III.

Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike 1., 2., 3., 5., 6. i 7. razreda osnovnih škola te 1., 2. i 3. razreda srednjih škola od školske godine 2020./2021., a za učenike 4. i 8. razreda osnovnih škola i 4. razreda srednjih škola od školske godine 2021./2022.

Klasa: 016-01/19-01/00201
Urbroj: 533-09-20-0014
Zagreb, 18. lipnja 2020.

Ministrica
prof. dr. sc. Blaženka Divjak, v. r.

KURIKULUM ZA NASTAVNI PREDMET SLOVAČKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Slovački jezik i kultura spada u obrazovno područje: Jezično-komunikacijsko područje.

To je jezik slovačke nacionalne manjine u RH. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine u Republici Hrvatskoj živi 4.753 deklariranih Slovaka, od kojih najviše u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji te gradu Zagrebu. Administrativno je i kulturno središte Slovaka u Republici Hrvatskoj u Našicama.

Predmet Slovački jezik i kultura namijenjen je pripadnicima slovačke nacionalne manjine i svima koji ga žele učiti. Učenjem Slovačkog jezika i kulture kod učenika se potiče potreba za prepoznavanjem svog identiteta kao pripadnika slovačke nacionalne manjine u RH, kao i naklonost prema slovačkoj kulturnoj baštini, također potiče se djecu na osobni razvoj i izražavanje te sudjelovanje u različitim aktivnostima (društveno-kulturne aktivnosti).

Svrha je učenja i poučavanja predmeta Slovački jezik i kultura osposobljavanje učenika za jasno, prikladno sporazumijevanje na slovačkom jeziku kao i oblikovanje zrele, odgovorne i cjelovite osobe s pozitivnim odnosom prema društvu, kulturi, svojoj okolini i upotpunjavanje cjelokupnog razvoja osobnosti učenika na području komunikacije, estetike i etike.

Predmet je kompleksnog karaktera jer se u njemu isprepliću elementi govora, čitanja, pisanja, književnosti i kulture. Osnovna znanja o navedenim elementima, koja se steknu u prvom razredu osnovnoškolskog obrazovanja, nadograđuju se i produbljuju u sljedećim razredima.

Osim jezičnih elemenata predmet uključuje i stjecanje znanja o obilježjima Republike Slovačke i slovačke kulture u širem smislu (geografske, kulturne, povijesne značajke) što doprinosi boljem razumijevanju svoga identiteta i pogledu na svijet.

U jeziku i s jezikom razvija se duh naroda. (Ľudovít Štúr)

Nastavom slovačkog jezika i kulture po Modelu C od prvoga se razreda usmjerava učenike i razvija svijest o slovačkom jeziku, nacionalnom identitetu, slovačkoj kulturi, običajima i tradiciji, razvijaju se osjećaji poštivanja osnovnih ljudskih, duhovnih i životnih vrijednosti. Sukladno tome učitelji preferiraju metode i strategije koje potiču prirodan način stjecanja jezičnih vještina. Otvoren je i fleksibilan metodički pristup temeljen na suvremenim metodama i didaktičkim spoznajama uzimajući u obzir individualne čimbenike u učenju jezika.

Mjesto nastavnog predmeta u cjelokupnom kurikulumu

Slovački jezik i kultura slovačke nacionalne manjine u RH uči se kao redovni predmet u osnovnoj školi od prvoga do osmoga razreda i kao fakultativni predmet u srednjoj školi od prvoga do četvrtoga razreda. Broj nastavnih sati ovisi o razredima i o vrsti programa.

Slika 1: Mjesto nastavnoga predmeta Slovački jezik i kultura u cjelokupnom kurikulumu.

Kratka oznaka nastavnoga predmeta Slovački jezik i kultura jest SJIK.

Uz oznaku predmeta dodaje se oznaka OŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima za razrede u osnovnoj školi, odnosno SŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima za razrede u srednjim školama.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

1. Razvoj komunikacijske kompetencije:
– usvajanje govornih vještina, znanja o jeziku, navika
– razvijanje jezične kulture
– savladavanje tehnike pisanja i vještine pismenog izražavanja
– savladavanje tehnike glasnog i tihog čitanja te čitanja s razumijevanjem
– poznavanje osnovnih gramatičkih pojava i njihova primjena u govornom izražavanju
– formuliranje pitanja
– obogaćivanje leksika
– izražavanje osjećaja i doživljaja iz pročitanog teksta
– interpretiranje umjetničkog teksta
– usmeno i pismeno sastavljanje tekstova.
2. Upoznavanje kultura:

– stjecanje svijesti o sličnostima i razlikama hrvatske i slovačke kulture i jezika
– razvijanje razumijevanja, zanimanja i poštovanja kultura svih jezika sredine u kojoj žive, pa tako i u Hrvatskoj i Europi
– poticanje na kritičko razmišljanje i iznošenje svojih stajališta
– poticanje na međunarodnu suradnju i rad na međunarodnim projektima.

3. Razvoj medijske pismenosti:
– pretraživanje različitih izvora informacija i njihovo učinkovito korištenje u učenju i komunikaciji
– osposobljavanje učenika za procjenjivanje pouzdanosti informacija u učenju na zadanu temu.

4. Poticanje cjeloživotnog učenja:
– pripremanje učenike za život u višejezičnom i višekulturnom okruženju
– poticanje učenike za nastavak učenja slovačkog jezika i sudjelovanje u aktivnostima koje provode slovačke udruge na području RH
– poticanje samostalnog rada učenika
– osposobljavanje učenika za preuzimanje odgovornosti za vlastiti napredak.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULUMA

Jezik je sredstvo izražavanja, komuniciranja i interakcije sa svijetom koje omogućava osobni i društveni razvoj pojedinca. Učenjem i poučavanjem unutar jezično-komunikacijskog područja učenici razvijaju jezične i komunikacijske kompetencije, čitalačke interese, sposobnosti kritičkoga pristupa medijima i njihovim sadržajima što im omogućava razumijevanje različitih tekstova s kojima se susreću. Također, učeći o svom podrijetlu, učenici uče cijeniti svoj jezik i narod uz poznavanje i poštivanje drugih naroda.

Unutar ovog područja razvijaju se komunikacijske i socijalne vještine, kritičko mišljenje i kreativnost. Odgojno-obrazovni ciklus uvažava razvojne faze učenika.

Kurikulum Slovačkog jezika i kulture strukturiran je oko tri domene:

A. Komunikacija i jezik

B. Književnost i stvaralaštvo

C. Kultura i mediji.

Slika 2: Grafički prikaz *organizacije* kurikuluma nastavnoga predmeta Slovački jezik i kultura u svim godinama učenja.

Prema naznačenim domenama učenici u osnovnoj školi stječu osnove i temeljna znanja, vještine, sposobnosti i stavove koje će moći nadograđivati. Kod učenika se razvija čitalačka kultura, znanje o književnosti i medijska kultura čime se potiče njegova kreativnost.

Usvajajući ove domene, osvješćuje se važnost znanja slovačkog jezika kao kulturnog dobra i razvija pozitivan odnos prema jeziku slovačkog naroda, njegove književnosti i kulture. One zahtijevaju poznavanje vlastite kulture, preispitivanje uvjerenja i pogleda na svijet i razvijaju sposobnost gledanja iz perspektive drugih i drukčijih kao priprema za život u multikulturalnoj Europi.

U svim domenama razvija se jezično-komunikacijska kompetencija te vještine slušanja, govorenja, čitanja, pisanja, obogaćivanja rječnika i prevođenja. Novim metodama povećava se interes i motivacija učenika, ostvaruje kvalitetnija nastava u kojoj učenici i učitelj stvaraju interaktivan i suradnički odnos zasnovan na konstruktivizmu jer učenici sami stječu vlastito znanje na temelju prijašnjih iskustava i vlastitih mogućnosti.

Predloženi odnos zastupljenosti domena za pojedine razrede podložan je promjenama. Učitelj može tijekom nastavne godine nekoj od domena dati veću ili manju važnost procijenivši interese učenika određenog razrednog odjeljenja i specifičnosti školskog kurikuluma.

A. Komunikacija i jezik

Komunikacija i jezik usmjereni su na razvijanje komunikacijskih vještina učenika na materinskom jeziku, usvajanje pravilnog pravopisa i gramatike u usmenom i pisanom obliku te stjecanje vještine čitanja. Dobro savladavanje jezika i komunikativnih kompetencija stvara preduvjet za razvoj sposobnosti za uspjeh u životu.

U okviru ove domene razvijaju se:

– jezične i sociolingvističke kompetencije

– kompetencije stvaralaštva i kreativnosti – stvaranje tekstova različitih vrsta

– socijalizacijske sposobnosti učenika – razmjenom ideja, mišljenja, iskustava

– izražavanje mišljenja, emocija, mašte

– navike slušanja i uvažavanja drugih.

Razvojem komunikacijske jezične sposobnosti, kao procesa izražavanja svojega identiteta i razumijevanja identiteta svojega sugovornika, potiče se socijalizacija i cjelokupan razvoj osobnosti učenika.

B. Književnost i stvaralaštvo

Književna sastavnica jezika vrlo je važna. Njome učenici upoznaju književna djela i njihove autore te razvijaju pozitivan odnos prema književnosti. Nastava na temu književnosti usredotočena je na pozitivnu motivaciju učenika i razvijanje sposobnosti razumijevanja estetske slike svijeta. Naglasak je na razumijevanju čitanja i razvoju jezičnih vještina, nastava se odvija u učionici, na književnim ekskurzijama ili posjetom kazališnim i filmskim predstavama.

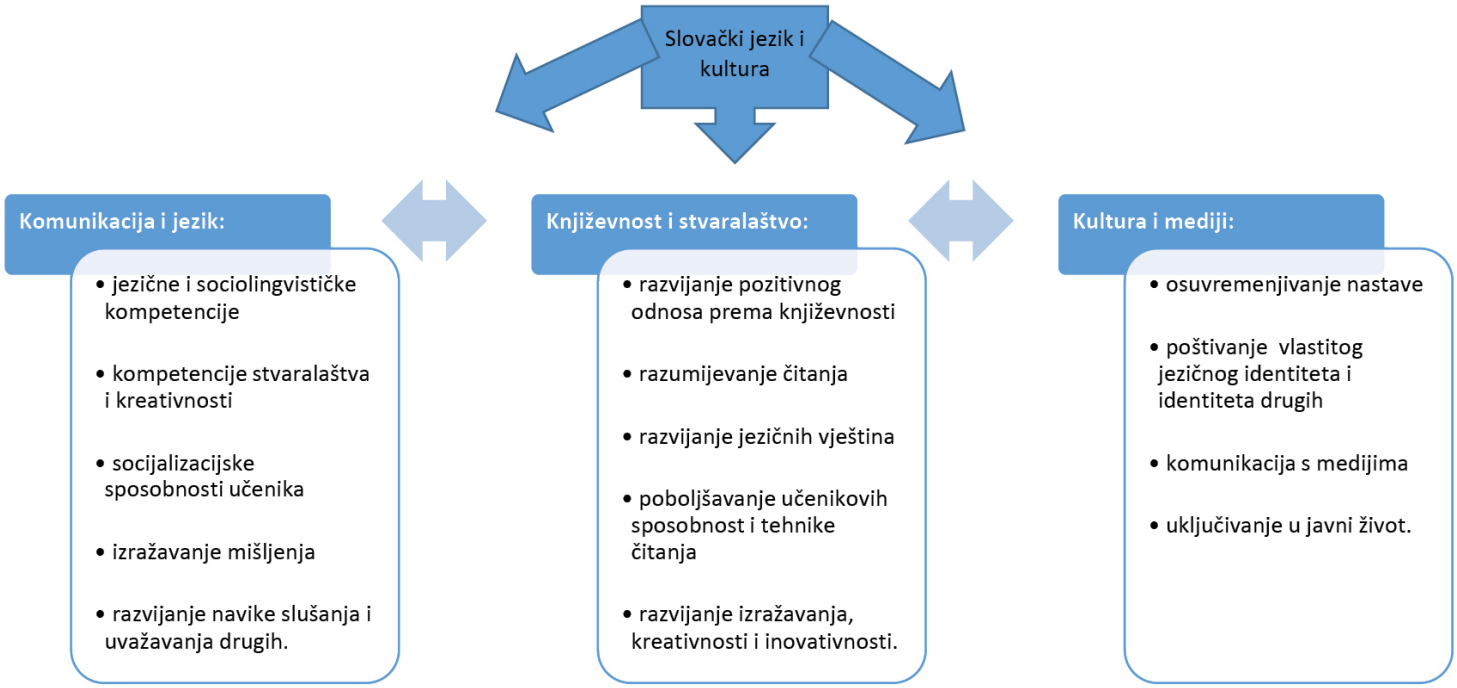
U književnosti učitelj odabire djela koja karakteriziraju specifičnost, jasnoću, senzualnost, slikovnost, razigranost i fantastičnost. Time se želi pobuditi učenikovu radoznalost, poboljšati učenikovu sposobnost i tehniku čitanja, proširiti fond riječi, razviti izražavanje, kreativnost, inovativnost te ih upoznati sa značajnim slovačkim književnicima.

C. Kultura i mediji

Zadaće su domene Kultura i mediji osposobljavanje za komunikaciju s medijima – kazalištem, filmom, radijem, tiskom, stripom, računalom, tj. pripremanje kazališne predstave, filma, radijske i televizijske emisije kao i osposobljavanje za njihovo vrednovanje. U predmetu Slovački jezik i kultura zadaća je ove domene upoznavanje učenika s kazališnim predstavama, filmovima, radijskim emisijama, časopisima, tiskom, slovačkim udrugama i korisnim web-stranicama te poticanje učenika za uključivanjem u javni život slovačke nacionalne manjine. Praćenjem medija postiže se osuvremenjivanje nastave te informatička pismenosti mladih.

Medijsko obrazovanje proizlazi iz potreba društva i potreba pojedinca, zato treba omogućiti da djeca i mladi u svojoj interakciji s medijima svih vrsta zadovolje i intelektualne potrebe i potrebe za zabavom. U okviru ovoga predmetnog područja učenici usvajaju znanje o sebi i drugima, o odgovornom ponašanju prema pripadnicima drugih jezika i kultura, uvažavaju različite vrijednosti, uvjerenja, ponašanja, razvijaju i svijest o sebi kao osobi koja izgrađuje, poštuje i izražava vlastiti (jezični) identitet te poštuje identitet drugih.

Slika 3: Grafički prikaz domena u kurikulumu nastavnoga predmeta.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO RAZREDIMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi razvijaju se od prvog do osmog razreda osnovne škole i od prvog do četvrtog razreda srednje škole.

Odgojno-obrazovne ishode čine tri sastavnice: odgojno-obrazovni ishod, razrada ishoda i razine usvojenosti ishoda.

Učenici se postupno domenama Komunikacija i jezik, Književnost i stvaralaštvo te Kultura i mediji upoznaju s različitim strategijama učenja i pristupima učenju te ih svrhovito primjenjuju. Domene se neprestano isprepliću i međusobno su blisko povezane. Jezični sadržaji ciklički se ponavljaju (leksik i gramatika) i nadograđuju po razredima, a viši razredi uključuju strukture iz prethodnih razreda.

Tablični prikaz odgojno-obrazovnih ishoda olakšava okomito i vodoravno čitanje dokumenta. Okomitim čitanjem uočavaju se svi odgojno-obrazovni ishodi u tri domene, a vodoravnim čitanjem razvoj svakoga pojedinog ishoda od prvog do osmog razreda OŠ te prvog i četvrtog razreda SŠ. Važan dio tablice čine oznake odgojno-obrazovnih ishoda koje olakšavaju snalaženje prilikom čitanja ishoda.

Razine usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda opisno određuju širinu znanja, dubinu razumijevanja i stupanj razvijenosti vještina i usvojenosti stavova u četirima kategorijama (zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra i iznimna). U ovom dokumentu nalazi se samo razina usvojenosti »dobar«. Ova razina ne predstavlja školsku ocjenu dobar, nego služi kao okvir za procjenu ostvarenosti i razumijevanja dubine i širine ishoda na kraju razreda.

Od učenika se očekuje ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda, ali na različitoj razini usvojenosti.

U tablicama su odgojno-obrazovni ishodi označeni kratkom oznakom – SJIK. Uz oznaku predmeta dodana je oznaka OŠ ako je riječ o ishodima u osnovnoj školi, odnosno SŠ ako je riječ o ishodima u srednjoj školi. Nakon toga slijedi oznaka domene, na primjer A, zatim brojčana oznaka razreda i na kraju redni broj ishoda unutar domene.

Pojašnjenje:

SJIK OŠ A.1.1. – Slovački jezik i kultura, Osnovna škola, Domena A (Komunikacija i jezik), prvi razred, prvi ishod

SJIK SŠ A.2.1. – Slovački jezik i kultura, Srednja škola, Domena A (Komunikacija i jezik), drugi razred, prvi ishod

POJMOVNIK KURIKULUMA PREDMETA SLOVAČKI JEZIK I KULTURA PO MODELU C

U drugom odgojno-obrazovnom ishodu u domeni Kultura i mediji pojam *kreativno izražavanje* podrazumijeva elemente umjetničkog područja i umjetničkog izražavanja: uvježbavanje i izvođenje slovačkih narodnih plesova, recitacija, pjesama i dramskih tekstova na slovačkom jeziku. Tehnike i sadržaji za ostvarivanje ovog ishoda odabiru se prema interesu učenika i mogućnostima učitelja. Jednako tako ostvarivanje ovog ishoda moguće je ostvariti u suradnji s vanjskim suradnicima – stručnjacima u određenom umjetničkom području i/ili članovima slovačkih organizacija i drugih hrvatskih institucija kao i s Republikom Slovačkom.